

Πληροφορίες σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στην καταγγελία που καταχωρίστηκε με τα στοιχεία CHAP (2013)2870

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρεται στις πολλαπλές καταγγελίες που έχει λάβει όσον αφορά ενδεχόμενη κατάχρηση των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου στον ιταλικό δημόσιο τομέα.

Στους εργαζόμενους που πλήττονται περιλαμβάνονται:

- προσωπικό που εργάζεται στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στους τομείς της τέχνης και της μουσικής (AFAM), συμπεριλαμβανομένων των ακαδημιών μουσικής, καλών τεχνών και χορού.
- προσωπικό που εργάζεται στα ιδρύματα λυρικής σκηνής της Ιταλίας.
- διδακτικό, εκπαιδευτικό, διοικητικό, τεχνικό και βοηθητικό προσωπικό (ATA) σε κρατικές σχολές και εκπαιδευτικά ιδρύματα.
- προσωπικό που εργάζεται στους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς.

Εφαρμοστέο δίκαιο της ΕΕ

Η ρήτρα 5 παράγραφος 1 της συμφωνίας-πλαisiού για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP, η οποία παρατίθεται στο παράρτημα της οδηγίας 1999/70/ΕΚ («συμφωνία-πλαίσιο»)¹ προβλέπει ότι για να αποτραπεί η κατάχρηση που μπορεί να προκύψει από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, τα κράτη μέλη, σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ισοδύναμα νομικά μέτρα, λαμβάνουν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα μέτρα:

- α) αντικειμενικούς λόγους που δικαιολογούν την ανανέωση τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας·
- β) τη μέγιστη συνολική διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου·
- γ) τον αριθμό των ανανεώσεων τέτοιων συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας.

Προκειμένου να τηρηθεί η ρήτρα 5 παράγραφος 1 της συμφωνίας-πλαisiού, θα πρέπει να εξακριβωθεί ότι η ανανέωση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου αποσκοπεί στην κάλυψη προσωρινών αναγκών και ότι η εθνική διάταξη δεν χρησιμοποιείται για την κάλυψη πάγιων και διαρκών αναγκών του εργοδότη².

Η Επιτροπή αξιολογεί τη συμμόρφωση της ιταλικής νομοθεσίας που διέπει την κατάσταση των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα με τη ρήτρα 5 της συμφωνίας-πλαisiού για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για την αποτροπή της κατάχρησης των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου.

Τον Σεπτέμβριο του 2016, ένα ιταλικό πολιτικό δικαστήριο (*Tribunale di Trapani*) υπέβαλε αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), ζητώντας κατευθύνσεις σχετικά με το κατά πόσον η ιταλική νομοθεσία παρέχει

¹ Οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (EE L 175 της 10.07.1999, σ. 43).

² Βλέπε επ' αυτού την απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2012, *Kücük*, C-586/10, EU:C:2012:39, σκέψη 39 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και την απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2014, *Mascolo κ.λπ.*, C-22/13, C-61/13, C-63/13 και C-418/13, EU:C:2014:2401, σκέψη 101.

αποτελεσματική προστασία και ιδιαίτερα επαρκή αποζημίωση για τους εργαζομένους του δημόσιου τομέα, τα δικαιώματα των οποίων, σύμφωνα με τη ρήτρα 5 παράγραφος 1 της συμφωνίας-πλαisiού, έχουν παραβιαστεί³.

Το εν λόγω ερώτημα ανέκυψε σε ένα πλαίσιο όπου οι εθνικές διατάξεις για το θέμα αυτό εφαρμόζονται με διαφορετικό τρόπο για τους εργαζομένους του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Εάν ένας εργαζόμενος απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα μετά την προθεσμία που ορίζεται στη σύμβαση ή πάνω από το ανώτατο όριο των 36 μηνών, η ιταλική νομοθεσία προβλέπει την αυτόματη μετατροπή της σύμβασης εργασίας ορισμένου χρόνου σε σύμβαση αορίστου χρόνου στον ιδιωτικό τομέα. Αντιθέτως, όσον αφορά τους εργαζομένους του δημόσιου τομέα, η αποζημίωση περιορίζεται στη μορφή ενός κατ' αποκοπή ποσού και στην καταβολή αποζημίωσης για την απώλεια ευνοϊκών ευκαιριών.

Στην απόφασή του, της 7ης Μαρτίου 2018, (υπόθεση C-494/16, *Santoro*) το ΔΕΕ επιβεβαίωσε ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αντιμετωπίζουν την καταχρηστική ανανέωση διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου με διαφορετικό τρόπο στον δημόσιο τομέα, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχουν άλλα αποτελεσματικά μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Το ΔΕΕ επιβεβαίωσε επίσης ότι, καθώς δεν υπάρχει νομική υποχρέωση μετατροπής των συμβάσεων ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου για εργαζομένους στη δημόσια διοίκηση (από τη στιγμή που οι τελευταίοι πρέπει να επιτύχουν σε γενικό διαγωνισμό προκειμένου να προσληφθούν σε μόνιμη βάση), οι εργαζόμενοι αυτοί δεν δικαιούνται αποζημίωση λόγω μη μετατροπής της σύμβασής τους, σε αντίθεση με τους εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, οι εργαζόμενοι του δημόσιου τομέα θα πρέπει να δικαιούνται αποζημίωση για την απώλεια ευκαιριών. Ο υπολογισμός της εν λόγω αποζημίωσης εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, αλλά το ΔΕΕ επισήμανε, αναφερόμενο στις δυσκολίες που συνεπάγεται η απόδειξη της ύπαρξης απώλειας ευκαιριών, ότι ο εργαζόμενος δεν θα πρέπει να φέρει το βάρος της εν λόγω απόδειξης.

Εάν το βάρος της απόδειξης είναι υπερβολικά επαχθές, το μέτρο ενδέχεται να στερηθεί της αποτελεσματικότητάς του. Το ΔΕΕ επισήμανε ότι, δεδομένων των δυσκολιών που ενέχει η απόδειξη της ύπαρξης απώλειας ευκαιριών, οι απαιτήσεις της αποτελεσματικότητας θα μπορούσαν να επιτευχθούν με έναν μηχανισμό τεκμηρίου, σχεδιασμένο να διασφαλίζει στον εργαζόμενο, ο οποίος υπέστη απώλεια ευκαιριών απασχόλησης εξαιτίας της κατάχρησης των διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου, τη δυνατότητα να εξαλείφει τις συνέπειες μιας τέτοιας παράβασης του δικαίου της ΕΕ.

Το ΔΕΕ υπενθυμίζει επίσης την ύπαρξη άλλων μέτρων για την αποτροπή και την επιβολή κυρώσεων για την καταχρηστική χρήση των συμβάσεων ορισμένου χρόνου, όπως η ευθύνη των διοικητικών στελεχών, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 36 παράγραφος 5 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 165/2001.

Το ΔΕΕ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν οι υφιστάμενες κυρώσεις που επιβάλλονται στις δημόσιες αρχές (κατ' αποκοπή αποζημίωση, αποζημίωση για απώλεια ευκαιριών και ευθύνη του διαχειριστή) είναι επαρκώς αποτελεσματικές και αποτρεπτικές, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι διατάξεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της συμφωνίας-πλαisiού είναι πλήρως αποτελεσματικές.

³ Υπόθεση C-494/16, *Santoro*, EU:C:2018:166 .

Στην ίδια απόφαση το ΔΕΕ επαναλαμβάνει ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό ο εργαζόμενος να μπορεί να στηρίζεται στο τεκμήριο ότι το κράτος οφείλει να αποδείξει ότι ο εργαζόμενος ο οποίος εξαναγκάστηκε σε καταχρηστικές διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου δεν αντιμετώπισε απώλεια ευκαιριών στην εξεύρεση εργασίας ή ότι δεν θα είχε επιτύχει εάν είχε πραγματοποιηθεί τακτικός διαγωνισμός προσλήψεων.

Η απόφαση θα διευκολύνει στο μέλλον τους εργαζομένους του ιταλικού δημόσιου τομέα που έχουν πέσει θύμα καταχρηστικών διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου να λαμβάνουν αποζημίωση για την απώλεια ευκαιριών που υπέστησαν λόγω αυτών των καταχρηστικών διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου.

Επιπλέον, σε χωριστή διαδικασία, (Υπόθεση C-494/17 Rossato)⁴, το Corte d'Appello di Trento υπέβαλε αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης στο ΔΕΕ, ζητώντας κατευθύνσεις σχετικά με το κατά πόσον ο νόμος αριθ. 187 του 2015 παρέχει αποτελεσματική προστασία και συγκεκριμένα επαρκή αποζημίωση για τους εργαζομένους στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην τέχνη και τη μουσική των οποίων τα δικαιώματα που απορρέουν από τη ρήτρα 5 παράγραφος 1 της συμφωνίας-πλαίσου έχουν παραβιαστεί. Το αιτούν δικαστήριο ρώτησε αν τα μέτρα που προβλέπονται στο νόμο αριθ. 187 του 2015 είναι αναλογικά, επαρκώς αποτελεσματικά και επαρκώς αποτρεπτικά, ώστε να διασφαλίζεται ότι η ρήτρα 5 παράγραφος 1 της συμφωνίας-πλαίσου για την εργασία ορισμένου χρόνου είναι αποτελεσματική.

Η Επιτροπή αναμένει την απόφαση στην εν λόγω υπόθεση.

Η Επιτροπή αξιολογεί τη συμμόρφωση της ιταλικής νομοθεσίας που διέπει την κατάσταση των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα με τη ρήτρα 5 της συμφωνίας-πλαίσου για την εργασία ορισμένου χρόνου. Προτού οριστικοποιήσει την αξιολόγησή της, η Επιτροπή θα αναμείνει την απόφαση του ΔΕΕ στην υπόθεση C-494/17 Rossato, η οποία είναι σχετική με την προαναφερθείσα αξιολόγηση. Η πρόσφατη απόφαση στην υπόθεση C-494/16 Santoro αποσαφήνισε τα ζητήματα που αφορούν την επάρκεια του δικαιώματος σε αποζημίωση και θα διευκολύνει στο μέλλον τους εργαζομένους του ιταλικού δημόσιου τομέα που έχουν πέσει θύμα καταχρηστικών διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου ώστε να λαμβάνουν αποζημίωση για την απώλεια ευκαιριών που υπέστησαν εξαιτίας των εν λόγω συμβάσεων.

Η Επιτροπή θα ενημερώνει τους καταγγέλλοντες μέσω του παρόντος διαδικτυακού τόπου⁵ για τα αποτελέσματα της έρευνας και τις επακόλουθες ενέργειες στις οποίες ενδέχεται να προχωρήσει στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας.

⁴ Υπόθεση C-494/17 Rossato.

⁵ https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/contact/problems-and-complaints/how-make-complaint-eu-level/joining-similar-complaints/decisions-multiple-complaints_el